

De Nederlandse rondhoutverwerkende industrie in 1990 (2)

Het Nederlandse bos levert steeds meer hout. De eerste onderzoekstekenen wijzen erop dat ook in de toekomst de oogst verder kan stijgen. Gezien de enorme huidige import van hout en houtprodukten, is deze ontwikkeling voor de verwerkende industrie in ons land gunstig te noemen.

In het vorige Bos en Hout Bericht (91-5) schetsten we voor het jaar 1990 een totaalbeeld van de Nederlandse rondhoutverwerking en van de zagerijsector in het bijzonder.

Dit Bos en Hout Bericht neemt de cijfers uit de papier- en kartonindustrie, de klompenmakerijen en de rondhoutimpregneerbedrijven onder de loep.

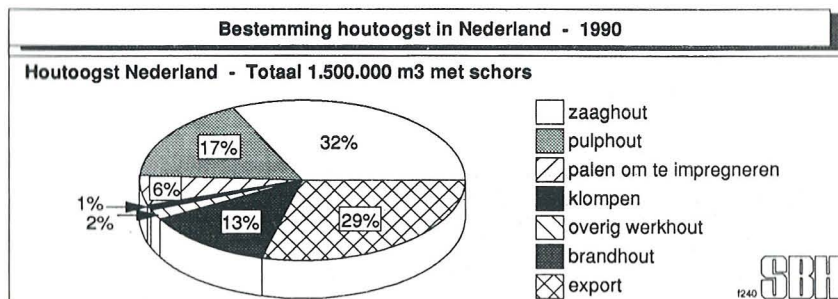
De papierindustrie verwacht een opmerkelijke daling van het rondhoutverbruik.

Het Nederlandse bos leverde in 1990, het jaar waarin veel stormhout is gevallen, naar schatting 1,5 miljoen m³ hout met schors. De verdeling naar sortiment wordt grofweg in figuur 1 weergegeven. De volgende opmerkingen zijn hierbij van belang:

a. De Nederlandse export van rondhout bedroeg volgens het CBS ruim 400.000 m³. Volgens mededelingen van de handel is dit volume nog te laag en moet eerder worden gedacht aan een half miljoen m³. Verder blijkt dat de export gedeeltelijk bestaat uit geïmporteerd hout, met name uit Duitsland.

Op dit moment is niet na te gaan welke cijfers juist zijn. Wel is duidelijk dat Nederland grote hoeveelheden hout exporteert en dat deze export voor 95% uit naaldhout bestaat. In figuur 1 is gerekend met het officiële CBS-cijfer.

Figuur 1

Overigens vraagt dit verschil wel om nader onderzoek.

b. Het brandhout cijfer is gebaseerd op een zeer ruwe schatting en bestaat vrijwel geheel uit loofhout.

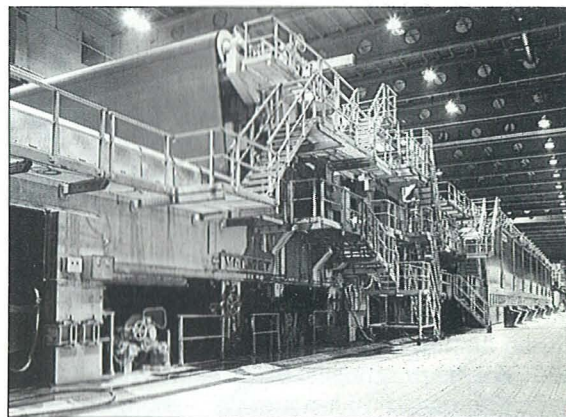
Het belangrijkste rondhoutsortiment dat het Nederlandse bos levert is het zaaghout (32%), onmiddellijk gevolgd door het exporthout (29%). Dit exporthout bestaat vooral uit vezelhout voor de Belgische en Duitse spaan- en vezelplaatfabrieken.

Pulphout komt op de derde plaats met een aandeel van 17%.

De overige sortimenten zijn kwantitatief weliswaar van minder belang maar vinden in Nederland een zinvolle bestemming. Bovendien leveren ze inkomsten op voor de boseigenaar en bieden werkgelegenheid aan de plaatselijke bevolking. Het belang van deze beide laatste factoren mag niet worden onderschat.

De Nederlandse papier- en kartonindustrie

Van oorsprong is de Nederlandse papier- en kartonindustrie een belangrijke afnemer van Nederlands hout. Twee bedrijven in Nederland

verwerken rondhout. De overige papier- en kartonfabrieken werken met halffabrikaten, zoals cellulose en oud papier.

Op dit moment doen zich in deze sector een aantal opmerkelijke verschuivingen voor, die belangrijke gevolgen heeft voor de Nederlandse rondhoutmarkt. In ons vorige Bos en Hout Bericht wezen we al op het verhoogde gebruik van oud papier waardoor de vraag naar rondhout in de komende jaren aanmerkelijk zal gaan dalen. Daarnaast speelt de inzet van chips een steeds belangrijkere rol. Voor de zagerijen vormt de papierindustrie een essentieel afzetgebied voor dit restprodukt. Beide sectoren zorgen ervoor dat de beschikbare grondstof hout efficiënt wordt ge-

bruikt. Op het gebied van afval- en reststromen is momenteel veel gaande. Het is nog niet duidelijk hoe deze ontwikkelingen verder zullen verlopen en waar het uiteindelijk toe zal leiden. Wel is de Nederlandse houtverwerkende industrie druk bezig om oplossingen te zoeken voor rest- en afvalprodukten. Gezien de gevolgen voor de rondhoutmarkt is het van belang om dit proces ook in de toekomst op de voet te blijven volgen.

Inkoop

De papierindustrie kocht in 1990 ruim 300.000 m³ rondhout met schors in. Figuur 2 geeft per houtsoort een overzicht van de herkomst van het ingekochte hout.

Het Nederlandse bos leverde hiervan een kwart miljoen m³, oftewel 81% van de totale inkoop, bestaande uit de soorten grenen, vuren, douglas en populieren.

Grenen is nog steeds de belangrijkste houtsoort. Bijna 200.000 m³ werd hiervan in 1990 ingekocht. Ruim 176.000 m³ kwam van eigen bodem. Vuren kwam hoofdzakelijk uit het buitenland, vooral uit Duitsland en België.

Verbruik

Naast rondhout leveren in toenemende mate ook chips een belangrijke bijdrage aan de vezelvoorziening van de Nederlandse papier- en kartonindustrie. Figuur 3 laat zien hoe de verdeling tussen rondhout en chips er per houtsoort uit- ziet.

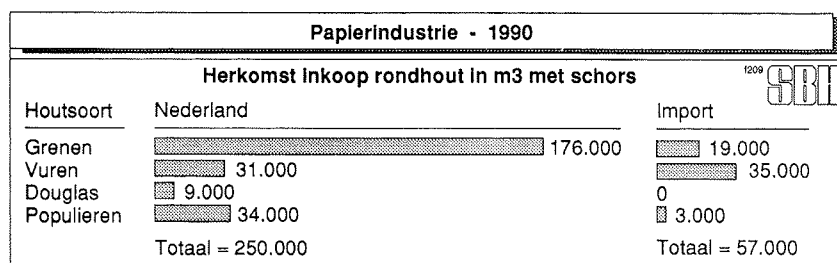
Grenen is met 68% van het totale verbruik de belangrijkste rondhoutsoort. Bij de chips daarentegen neemt vuren met 60% de belangrijkste plaats in en zijn overwegend afkomstig van Nederlandse zagerijen.

Het tweede deel van figuur 3 geeft een beeld van de ontwikkeling van beide grondstofstromen tussen 1988 en 1993. Uiteraard zijn de cijfers voor 1991 en 1993 prognoses. Bij deze prognoses is al wel rekening gehouden met de verhoogde inzet van oud papier. Een ontwikkeling die vooral consequenties zal hebben voor het rondhout.

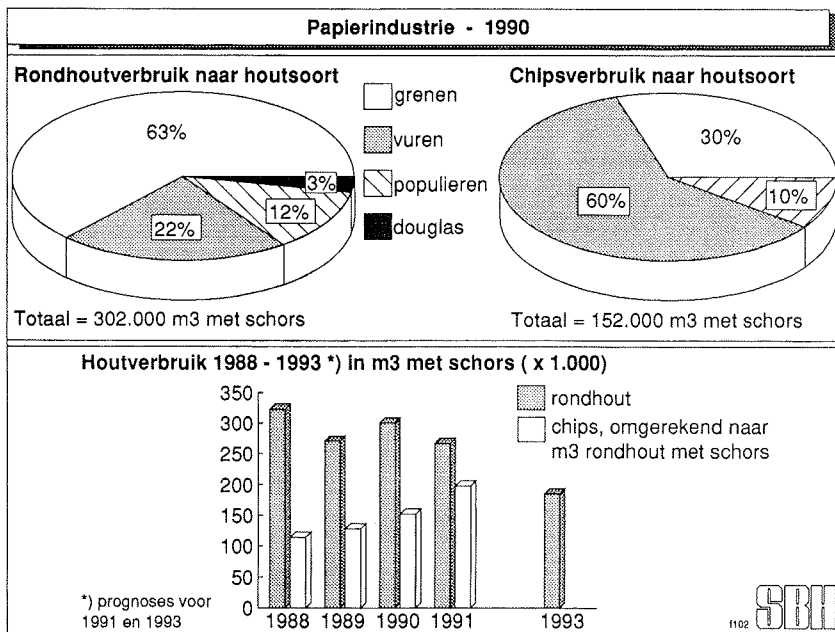
In 1991 verwacht men al een (opmerkelijke) rondhoutdaling van ongeveer 12% ten opzichte van 1990. In 1993 zal het verbruik naar verwachting met bijna 40% zijn afgenomen tot 185.000 m³. Deze afname zal zich vooral voordoen bij de naaldhoutsoorten. Absoluut gezien zal het bij het grenen tot de grootste daling leiden.

Tegenover deze verminderde inzet van rondhout staat een toenemend gebruik van chips en oud papier.

Wat de chips betreft kon voor 1993 nog geen prognose worden gegeven, ondermeer vanwege de al eerder genoemde onduidelijke situatie op het gebied van de restprodukten.

Figuur 2

Figuur 3

Rondhoutspecificatie

De eisen die de papier- en kartonindustrie aan het rondhout stellen zijn in figuur 4 weergegeven. Ten opzichte van 1988 zijn ze niet veranderd.

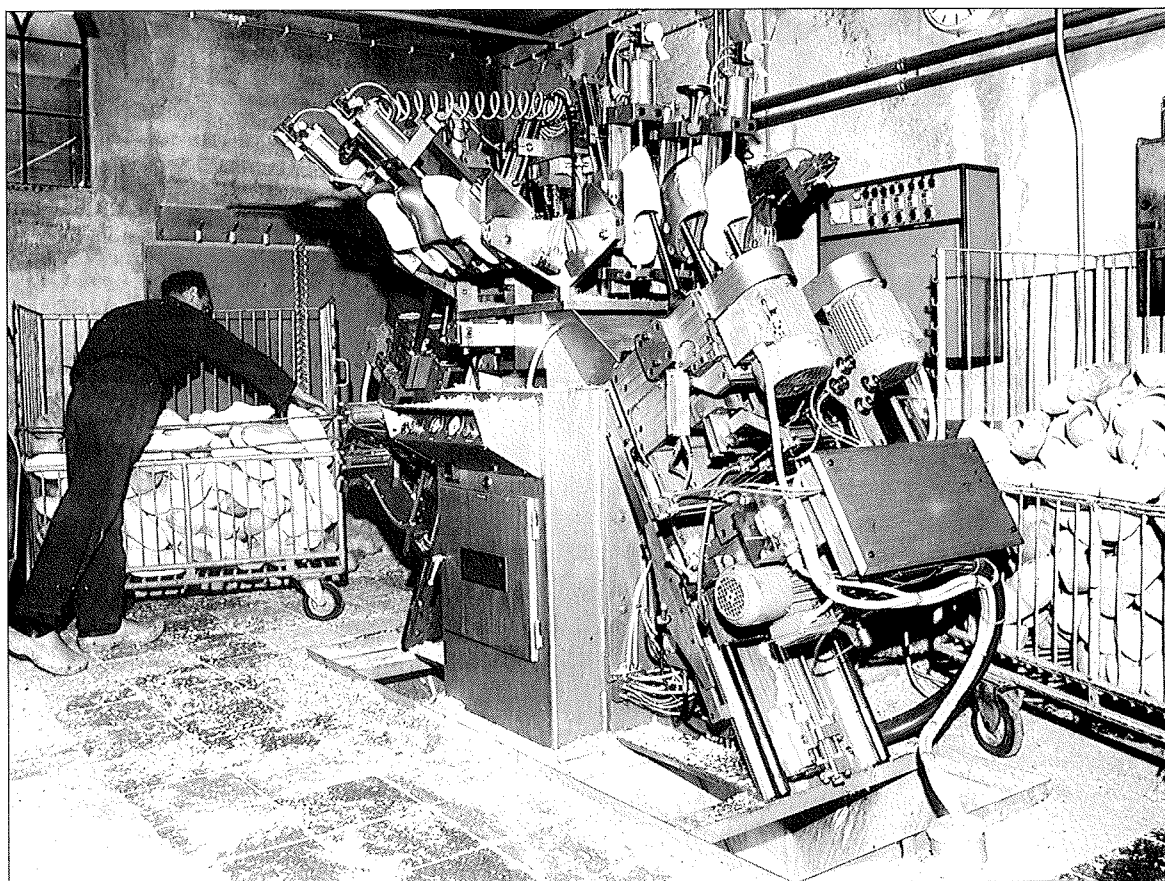
Ook in 1990 geldt voor grenen en douglas een lengte van 2.04 tot 2.08 m, vuren wil men in de lengtes 1.98 tot 2.02 m en voor populieren handelt men 1.80 tot 2.20 m.

Als minimum diameter geldt voor alle houtsoorten 10 cm, over de schors gemeten. De maximumdiameter varieert van 35 cm voor het naaldhout tot 57 cm voor populieren. Beide ook over de schors gemeten.

Papierindustrie - 1990					f241
Specificatie pulphout					
Houtsoort	Minimum diameter in cm	Lengte in m			
		1.80	2.00	2.20	Prijs (Hfl/m3 met schors franco fabriek)
Grenen	10				98
Douglas	10				90
Vuren	10				122
Populieren	10				76

Figuur 4

Het aantal klompenbedrijven is sterk teruggelopen door o.a. automatisering.

Prijzen

Tenslotte geeft figuur 4 de prijzen aan, per m³, met schors en franco fabriek.

In 1990 werden de volgende bedragen per m³ betaald: voor vuren f 122,—, grenen f 98,—, douglas f 90,— en voor populieren f 76,—. Het betreft hier gemiddelde prijzen die franco fabriek werden betaald. De hier genoemde bedragen vormen dan ook meer een indicatie. Prijzen zijn immers afhankelijk van geleverde partijgrootte, de aanbieder en van de kwaliteit van het geleverde hout. Afwijkingen van dit gemiddelde zijn dus goed mogelijk. Bovendien is het zo dat de prijzen in 1990 beïnvloed zijn door het extra hout dat op de markt kwam na de voorjaarsstormen. Dit heeft de prijzen gedrukt.

Klompenindustrie

Een typisch Nederlandse houtverwerkingssector is de klompenindustrie. Klompenmakerijen zijn van oudsher gevestigd in streken waar populieren groeien. Vroeger bestond de sector vooral uit zeer veel kleine bedrijfjes.

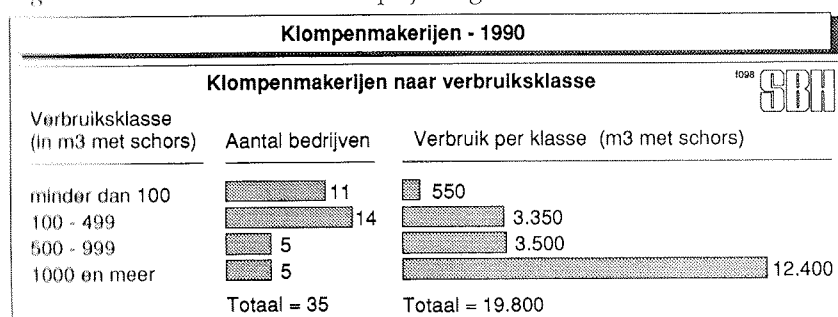
Door mechanisering en automatisering is dit aantal de laatste jaren sterk teruggelopen en is de produktie hoofdzakelijk in handen gekomen van enkele grotere bedrijven. Nog steeds vallen er jaarlijks een aantal kleinere bedrijven af, overwegend door het ontbreken van een bedrijfsopvolger. In 1990 werkten 35 klompenmakers mee aan het onderzoek.

Inkoop en verbruik

Figuur 5 geeft de verdeling naar verbruiksklasse weer.

In totaal werd ongeveer 20.000 m³ populiere-, wilge- en beukehout tot klompen verwerkt. Iets meer dan 20.000 m³ werd ingekocht. Verder valt op dat ook hier de haast gouden regel opgaat dat ongeveer 20% van de bedrijven 80% van de omzet maakt, want bijna tweederde van het rondhoutverbruik wordt bepaald door slechts vijf bedrijven.

Figuur 5

Figuur 6 geeft een verdeling naar houtsoort en laat bovendien zien dat de stammen uitsluitend uit Nederland afkomstig zijn.

De verwachtingen voor de toekomst geven weinig opzienbarende ontwikkelingen te zien. Het verbruik zal waarschijnlijk iets gaan toenemen. Voor de periode 1990-1993 gaat men uit van een gemiddelde jaarlijkse stijging van 2% (figuur 7).

Rondhoutspecificatie

Het populierehout dat de klompenmakers inkoop moet tenminste een topdiameter hebben van 15 cm. Voor wilgehout moet dit zelfs 25 cm zijn. De minimumlengten zijn voor de beide soorten respectievelijk 3 en 1 m. Deze specificaties en de betaalde prijzen zijn weergegeven in figuur 8. Ook hier geldt weer dat de prijzen sterk worden bepaald door de geleverde kwaliteit en de afmetingen, maar gemiddeld werd voor populieren f 90,- per m³ en voor wilgen f 87,- per m³ betaald.

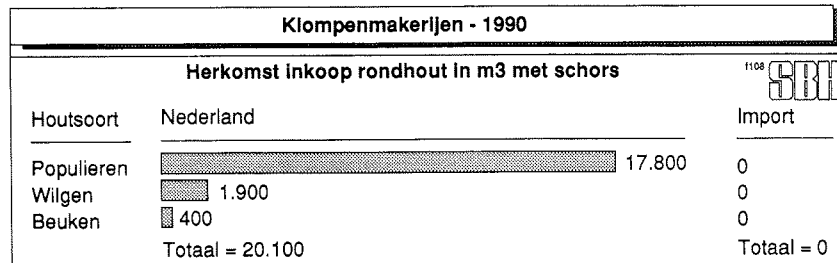
Rondhoutimpregneerbedrijven

Nieuw in dit onderzoek is de sector die zich bezighoudt met het impregneren van rondhout. Wegens het ontbreken van een totaaloverzicht van alle rondhoutimpregneerbedrijven zijn de bij verschillende organisaties bekende bedrijven aangeschreven en om medewerking gevraagd. Deze werkwijze houdt in dat we niet de hele sector in kaart hebben kunnen brengen. Bij een vervolgonderzoek verdient dit aspect extra aandacht.

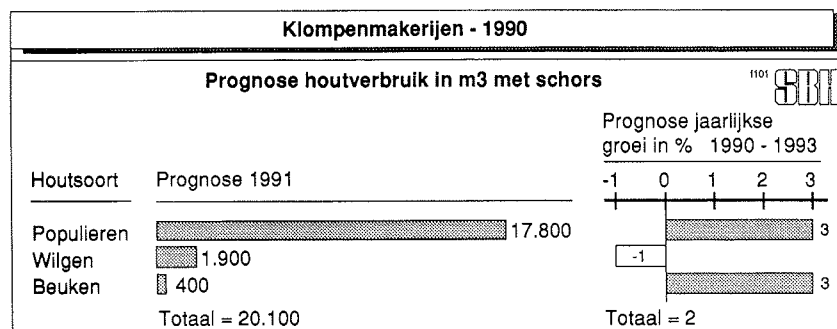
In totaal hebben 22 bedrijven aan het onderzoek deelgenomen. De resultaten hebben dan ook uitsluitend betrekking op deze bedrijven. Overigens moet worden opgemerkt dat hiermee wel de belangrijkste bedrijven in kaart zijn gebracht. Figuur 9 geeft een overzicht naar verbruiksklasse. In totaal verwerkten de 22 bedrijven ruim 170.000 m³ rondhout met schors. De meeste bedrijven verwerkten minder dan 5000 m³ en ook hier was slechts een klein aantal bedrijven grootverbruiker.

Inkoop

In tegenstelling tot de andere rondhoutverwerkende sectoren komt het meeste hout uit het buitenland. Tweederde moet worden geïmporteerd. Bovendien zijn er per houtsoort opmerkelijke verschillen te noteren (figuur 10). Grenen en larks bijvoorbeeld komen voor meer dan de helft uit het Nederlandse bos, terwijl men vooral vuren en in mindere mate ook douglas uit het buitenland aanvoert.

Figuur 6

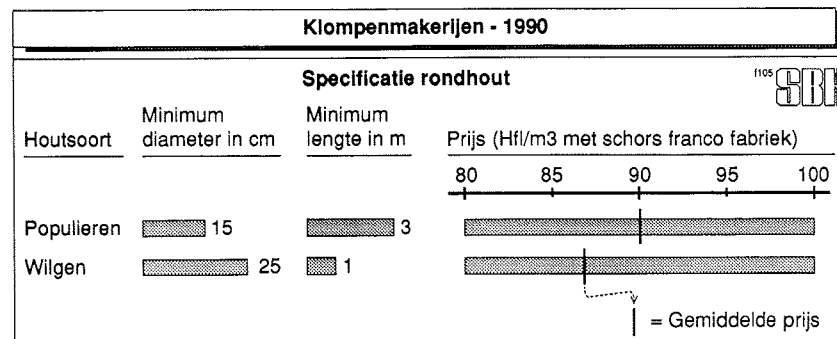

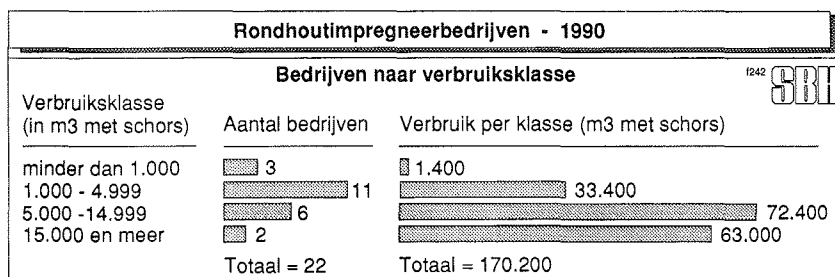
Figuur 7

Verbruik

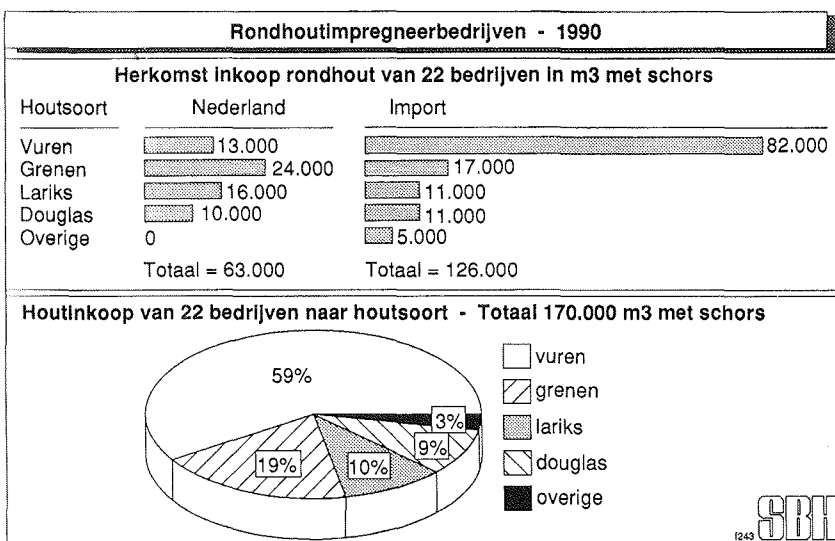
Zoals we zagen verwerkten de 22 onderzochte bedrijven in 1990 gezamenlijk 170.000 m³. Als we vervolgens een ruwe schatting maken voor de bedrijven die nog niet bij het onderzoek betrokken zijn, dan kan het totale rondhoutverbruik voor deze sector worden gesteld op ongeveer 245.000 m³ met schors. Het is duidelijk dat dit geschatte cijfer in de toekomst verbetering behoeft. Alleen als bij de komende onderzoeken meer bedrijven meewerken, kunnen we ook voor deze sector een integraal en betrouwbaar beeld geven. Figuur 11 geeft een verdeling van het verbruik naar houtsoort. Dit figuur geldt uiteraard ook uitsluitend voor de 22 bedrijven.

Figuur 8

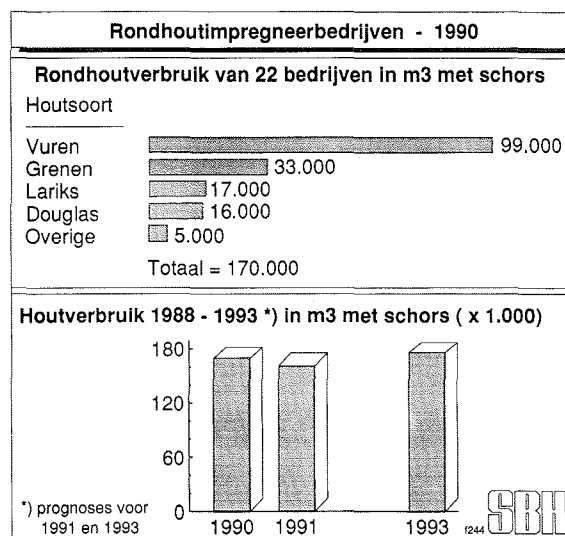

Figuur 9

Figuur 10

Figuur 11

De belangrijkste houtsoort is vuren (58%) gevolgd door grenen (19%). De andere houtsoorten zijn kwantitatief van minder belang.

Verbruik en inkoop komen met elkaar overeen zodat we kunnen concluderen dat er geen substantiële toe- of afname van de voorraad plaatsvond.

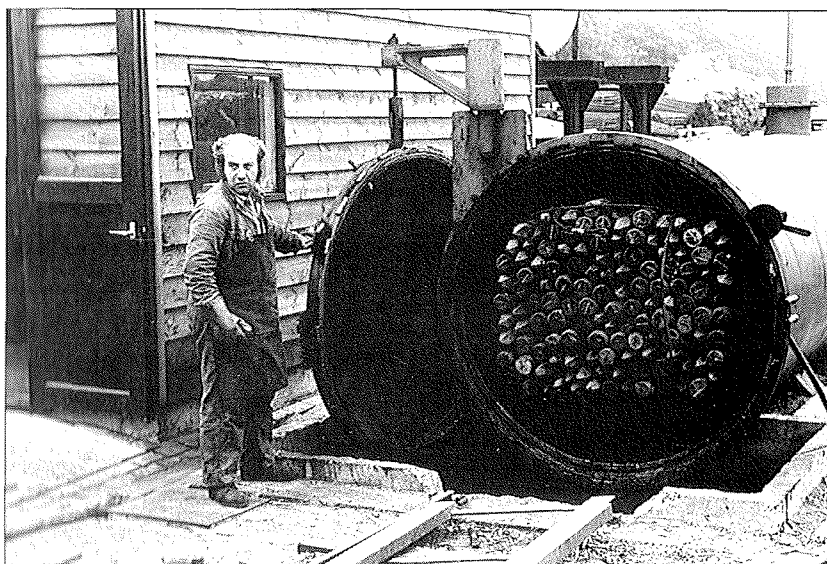
Voor de toekomst verwacht deze sector een lichte daling in 1991, gevolgd door een stijging in 1993. De oorzaken van deze fluctuaties zijn niet verder onderzocht. Figuur 12 tenslotte, geeft per houtsoort een beeld van de te verwachten ontwikkelingen binnen de impregneersector. (De hier vermelde prognoses gelden weer uitsluitend voor de 22 onderzochte bedrijven).

Er worden geen opmerkelijke veranderingen per houtsoort verwacht. De jaarlijkse groei schat men op ongeveer 1% voor de periode 1990-1993.

Rondhoutspecificaties

Over de specificaties van het ingekochte hout en de prijzen die hiervoor werden betaald is moeilijk een betrouwbaar beeld te geven. De antwoorden van de bedrijven liepen daarvoor teveel uiteen. Heel algemeen geldt dat men voor alle houtsoorten een minimumlengte aanhoudt van 1 m. De minimum topdiameter varieert tussen 8 en 25 cm. Ook dit onderdeel zal in een vervolgonderzoek meer aandacht moeten krijgen.

Rondhoutimpregneersector voor het eerst in kaart gebracht.

Samenvatting

1. Nederland oogst meer hout. In 1990 kwam een volume van ongeveer 1.5 miljoen m³ werkhout met schors uit het Nederlandse bos. Dit is inclusief het stormhout, dat in 1990 een flink aantal m³ omvatte.

2. Het meeste Nederlandse hout gaat naar de zaagrijen. Daarnaast exporteren we een belangrijk deel naar vooral Belgische en Duitse spaan- en vezelplaatfabrieken.

3. De papier- en kartonindustrie is een belangrijke afnemer van Nederlands hout. In totaal kocht zij ruim 300.000 m³ rondhout in, waarvan een kwart miljoen uit het Nederlandse bos afkomstig was. Daarnaast gebruikte ze grote hoeveelheden chips.

4. Voor de nabije toekomst verwacht deze sector een drastische verlaging van het rondhoutverbruik door een stijgende inzet van chips en oud papier.

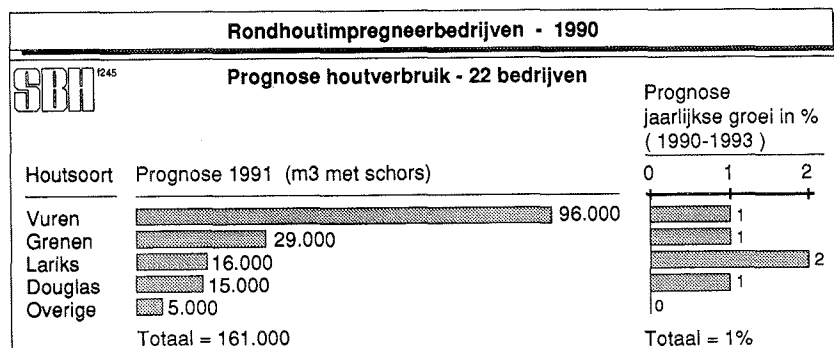
5. Het aantal klompenmakerijen is opnieuw gedaald, terwijl bij de grotere bedrijven een productievergroting heeft plaatsgevonden. Per saldo is het houtverbruik stabiel gebleven.

Ook voor de toekomst verwacht men geen bijzondere verschuivingen.

6. Dit keer brachten we voor het eerst de rondhoutimpregneersector in kaart. Hoewel niet alle bedrijven bij het onderzoek zijn betrokken, blijkt dat de 22 belangrijkste bedrijven ruim 170.000 m³ rondhout met schors hebben verwerkt.

Een ruwe schatting voor alle bedrijven laat een verbruik zien van bijna een kwart miljoen m³ met schors. Het meeste hout komt uit het buitenland. Per soort zijn er echter grote verschillen.

7. De belangrijkste houtsoort is vuren, dat meer dan de helft uitmaakt van het totale verbruik. Voor de toekomst verwachten de impregneerders een stabiele ontwikkeling van het rondhoutverbruik.

Figuur 12

8. De rondhoutimpregneersector is nog onvoldoende in kaart gebracht om uitspraken voor de hele sector te kunnen doen. Dit betekent ook dat de gegevens over de rondhoutspecificaties en prijzen nog onvoldoende betrouwbaar zijn om conclusies te trekken.

Bij vervolgonderzoek verdient dit aspect dan ook extra aandacht.

9. Onderzoek naar het rondhoutverbruik door de Nederlandse industrie toont aan dat binnen korte tijd belangrijke verschuivingen kunnen optreden. Voor zowel de houtverwerkende industrie, de handel als de boseigenaren is het van belang dat zij hiervan zo snel mogelijk op de hoogte zijn. Tijdig inspelen is dan nog mogelijk. Twee ontwikkelingen verdienen op dit moment bijzondere aandacht: het afnemende rondhoutgebruik van de papier- en kartonindustrie en de stijgende export. Wellicht liggen hier kansen voor productie-uitbreiding bij andere bedrijven. Het volgend jaar hopen wij u hierover meer te kunnen melden.

Ir. L.J.M. Dielen.

Stichting Bos en Hout

Bosrandweg 5, Postbus 253
6700 AG Wageningen
Tel. 08370-24666

SBH